

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

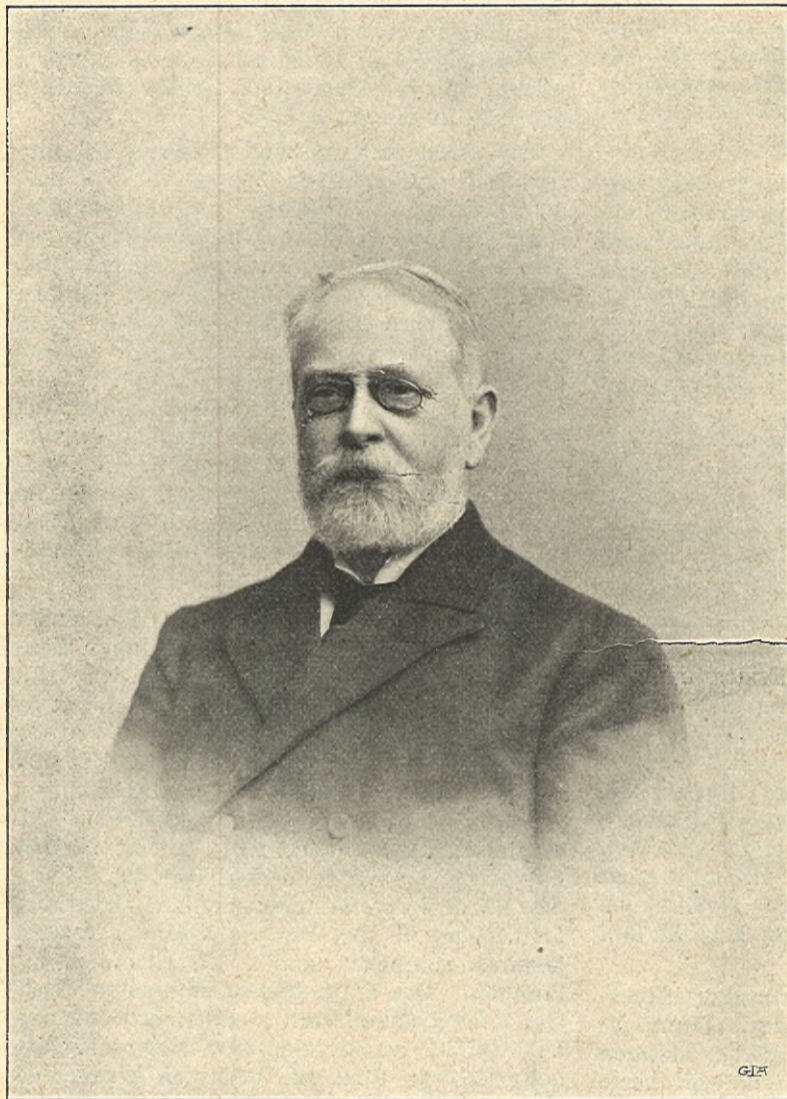

ILLUSTRERAD TIDNING

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

WILHELM WALLDÉN.

ATT EN tidningsman i Sverige når höga förtroendeposter och utmärkes med förnämliga nådevedermålen är som bekant ingalunda vanligt. Att en sådan, såsom t. ex. i England, eller i våra skandinaviska grannländer, kan nå en hög förvaltningspost och bli exempelvis minister, är ju här nästan uteslutet. Han måste åtminstone ha något annat lefnadskall bredvid, någon annan ställning förutom tidningsmannens.

Då Wilhelm Walldén, som med denna månads ingång lämnat redaktörskapet vid Stockholms Dagblad, nu som första-kammarledamot tillhör riksdagen och i öfrigt kan se tillbaka på en lång rad af offentliga eller officiella förtroendeuppdrag, så är det förvisso icke ensamt hans tidningsmannagärning som föranledt, att hans begåfning och arbetskraft så flitigt tagits i anspråk. Som tidningsman utan annat kapital än sin fint skurna penna hade han väl kunnat göra sig bemärkt — och hade utan tvifvel gjort det — men skulle knappast hafva fått tillfälle att deltaga i allmänna ärendens afgörande i sådan utsträck-

ning som herren till det gamla Upplandsgodset Hakunge och störste delägaren i ett stort affärsföretag kommit att få göra.

Med denna lilla reservation för det bistånd han på sin offentliga bana från början haft i en gynnsam ekonomisk ställning, så måste Wilhelm Walldén mer än de flesta sägas ha visat, hvad en svensk tidningsman i sin prydno kan bli. Han står nu, vid sitt afsked från den svenska pressen, såsom dess kanske allra förnämaste representant. Han träder tillbaka från arenan — helt visst för att icke ånyo beträda den — och som en riddare sans reproche saluterar han af alla dem, som ännu förblifva på rännarbanan. "The first gentleman of the Press" — hvilken journalist har icke hört eller själf fällt detta uttryck om Dagbladets nu afgångne redaktör? Och man har då tagit ordet gentleman i dess vidsträcktaste betydelse — icke blott såsom beteckningen för den, hvars yttre väsen bär bildningens adelsmärke, utan såsom en benämning, hvilken omfattar personlighetens alla faser.

Såsom gentleman har Wilh. Walldén städse framträdt icke blott "i åthäfvor", utan ock "i anda och sanning". Hans penna, hvars alster enstämmigt erkänns vara präglade af en ovanlig formell talang, har under de många årens trägna verksamhet aldrig lånat sig åt något, som stode lägre än hans samvetes fordringar. Och om om sin egen öfvertygelse, har han aldrig heller sökt tvinga sina medarbetares. Det har icke händt, att han föreslagit dem att skriva i en riktning, om deras åskådning, håg och samvete ledde dem i en annan. Detta är ju något som i grunden synes så enkelt och naturligt, men hur ofta göres ej motsatsen!

I detta afseende, menar jag, står därför Wilh. Walldén som ett godt och ädelt föredöme för svenska tidningschefer. Liksom äfven den arbetande journalisten kan känna sig trygg, då han till mönster i lättläst, men tillika sakrik behandling af ett ämne, i god svensk journalistisk stil och språkbehandling, väljer de politiska ledare och andra artiklar, som flutit ur Walldéns penna.

Johan Wilhelm Elis Walldén är född den 17 sept. 1836 och sålunda nu sextioåtta år gammal. Student i Uppsala 1853, tog han kansliexamen och inträdde i civildepartementet m. fl. verk 1857. Han hade hunnit ett stycke på en lofvande tjänstemannabana — han tjänstgjorde som t. f. i departementet vid expeditionen af kommunala ärenden och biträdde lagutskottet 1868 med uppsättande af det stora betänkandet öfver kommunallagsmotionerna — men lämnade denna för att ägna sig åt ett yrke, som var hans faders och äfven varit hans två farbröders. Wilhelm Walldén hade väl tidigare, kanske ganska flitigt, medverkat i den tidning, Stockholms Dagblad, som fadern J. A. Walldén under en trettiofemårig redaktörstid arbetat upp från ett obetydligt kungörelseblad till en för sin tid särdeles välskött annons- och nyhetstidning. Men från året 1869, då han för femton år framåt blef tidningens redaktör, ansvarige utgivare och snart äfven ägare, så var den yngre Walldén blifven tidningsman helt och fullt. Det var under denna tid som hans tidning fick hedersnamnet "Sveriges Times", sedan den genom W. Walldéns talang och bemödanden fått anseende såsom en af landets största och mest inflytelserika tidningar.

Redan samma år han öfvertagit Dagbladet fick Walldén en plats bland Stockholms stadsfullmäktige, som han i tvänne långa perioder tillhört, och af hvilka han hedrades med flere viktiga förtroenden; bl. a. var han från 1890 i flere år framåt ordförande i drätselnämndens första afdelning.

Invald i riksdagens andra kammare år 1872, väckte han genast uppmärksamhet genom en religiöst frisinnad motion angående upphörande af främmande trosbekännares skyldighet att deltaga i aflöningen af svenska kyrkans prästerskap. Motionen föll, men försvarades med så mycken vältalighet och talang, att motionären för framtiden var försäkrad om kammarens öra, då han, icke alltför ofta, uppträdde.

Efter fyra års riksdagsarbete lämnade Walldén 1875 samtidigt riksdagen och stadsfullmäktige, och sedan han 1884 af hälsoskäl öfverlätit redaktörskapet af Dagbladet i andra händer, bosatte han sig ute på sitt efter fadern ärfda Hakunge. Tre år senare finna vi honom emellertid återbördad till det politiska lifvet — det var vid majriksdagen 1887 — och redan året före detta hade han återinträdt i stadsfullmäktige. Vid majriksdagen talade han bl. a. i teaterfrågan, för hvars lösning i den riktning det sedan skedde han på flere sätt varit verksam. Han framträdde under sin följande riksdagstid ej så synnerligen ofta, men kämpade flere gånger energiskt på frihandlssidan i tullfrågor, liksom han äfven i skrift talangfullt förde föreningsens mot lifsmedeltullar talan.

Det kan också vara värdt att ihågkomma, att Walldén hört till dem, som kraftigt, ehuru tyvärr utan framgång, satte sig emot det

olycksaliga Helgeandsholmsförslagens förverkligande. Som stockholmare och som fint konstnärligt bildad man kunde han icke lämna vandaliseringen utan gensaga.

Sedan tolf år tillbaka är Walldén numera ledamot icke af andra, men af första kammaren. Han tillhör där tillsammans med Hugo Tamm m. fl. meningsfränder den minoritet, som kämpar en ojämn strid med de intransigente, och har i allmänhet icke mycket ofta låtit höra sig, kanske på grund af att han i sin tidning ägt ett språkrör för sina meningar.

Sedan Stockholms Dagblad i sjutton år redigerats först af C. W. Montan och sedan af brodern G. O. Montan, återtog Walldén för tre år sedan dess ledning och har under den gångna tiden, fast redan åldrig, satt in sin stora förmåga för att åter lyfta tidningen till samma position som den under hans förra cheftid innehåft, men under mellantiden småningom börjat förlora. Genom detta sitt ingripande torde han åt efterträdaren d:r Karl Hildebrand ha beredt väsentligt större möjligheter för ett framgångsrikt arbete, än om det gällt att öfvertaga tidningen omedelbart efter den förra regimen.

Om Walldén som redaktör och tidningsman har jag redan talat, och jag tror att ingen af dem, som fått träda i närmare beröring med honom på detta område, skall jäfva de ord, som här ofvan äro sagda; säkert göres detta icke af någon bland hans redaktionella biträden.

Att en så harmonisk personlighet som Wilhelm Walldén också omgifves af ett harmoniskt och lyckligt familjelif är väl på en gång följt af och förutsättning för hans väsen och karaktär. Hans litterära och konstnärliga intressen — W. är som bekant sedan 1889 ordf. i Nationalmusei nämnd — liksom äfven och ej mindre hans allmänt humanitära och filantropiska delar där med honom af hans maka fru Ebba Walldén, f. Langenberg, och tvänne döttrar, af hvilka den ena är gift med öfverstlöjtnant H. E. Hult, den andra, fröken Ebba Walldén, under olika signaturer gjort sig litterärt bekant. Sonen Jon Walldén är löjtnant vid Lifregementets dragoner.

Men det är väl knappast det vackra och med konstsamlingar smyckade hemmet i staden, som riktigt bjuder Wilhelm Walldén den käraste tillflyktsorten på äldre dagar. Intresserad landtbrukare, längtar han till sitt kära Hakunge, där han plägar tillbringa somrarna och all ledig tid, och det blir väl förnämligast där han kommer att njuta det otium cum dignitate, som numera hufvudsakligen endast senatorskapet kommer att för några få månader af året afbryta.

V. L.—T.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun n:r 41 för innevarande år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

HVAD DE KVINNLIGA RÖSTRÄTTSFÖRENINGARNA VILJA.

FÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT har i dagarna haft sammanträde under ordförandeskap af fru Emelie Bromée, hvarvid fru Agda Montelius gaf en skildring af årets kvinnliga internationella rösträttskongress i Berlin, fil. d:r Lydia Wahlström redogjorde för den internationella kvinnokongressen darsammastades, och fröken Gertrud Adelborg kastade en återblick på kvinnornas rösträttsmöte i Göteborg i somras. Den kvinnliga rösträttsrörelsen i Sverige är endast två år gammal, men landsföreningen omfattar redan 30 lokalafdelningar. Af dessa hade ej mindre än 16 sändt ombud till mötet i Göteborg, ett talande bevis på det stora intresse, hvarmed de svenska kvinnorna omfatta denna rörelse, och den politiska mogenhet de uppnått.

Helt visst ha dock allt för många svenska kvinnor ännu en skafv uppfattning af den kvinnliga rösträttsrörelsens innebörd, och för dem torde nedanstående utredning af "hvad de kvinnliga rösträttsföreningarna vilja" måhända ej vara utan betydelse:

Bland de till Berlinkongressen sistlidne juni månad inbjudna talarinnorna befann sig en mulattiska. Hon började sitt anförande med ungefär följande ord: "Om icke 1865 års krig varit, så stode jag icke nu här inför er, utrustad med de företräden, som uppfostran och bildning kunna skänka, utan jag arbetade som slafvinna på ett plantage i sydstaterna."

Hennes ord kunde icke undgå att göra ett djupt intryck på åhörarna, helst som den talande var en intelligent och framstående kvinna, som man visste hade utträttat ett godt och oförskräckt arbete för höjandet af den svarta rasens ställning. Man gladdes ofrivilligt vid tanken på att negrerna i Förenta staterna nu ej längre äro i saknad af de mänskliga rättigheter, som ju böra tillkomma alla fullt utvecklade, arbetande individer, utan åtskillnad till ras. Och dock vet historien att förtälja oss, att då ropet om frihet ljöd bland Amerikas negerslafvar, där funnos många, som ej hälsade det med glädje. Det var de, som lefde i jämförelsevis lyckliga förhållanden, hade goda herrar, som tänkte för dem och sörjde för dem. De räddes vid tanken att behöfva bli själfständiga varelser. Hvad skulle de göra med denna frihet, som de ej fått lära sig att bruka?

Ett liknande förhållande återfinna vi i Ryssland, då lifegenskapen upphäfdes. Denna åtgärd väckte ej heller oblandad glädje. Mången lifegen bad t. o. m. att få tjäna sin herre som förut. Han visste ej om någon annan tillvaro och kunde ej vara sin egen herre.

Nu går ett rop ut bland världens kvinnor: "I ären icke blott kvinnor, utan äfven människor, medborgare i samhället. Ibören också hafva medborgerliga rättigheter och bära ansvar för dem." Och många kvinnor svara såsom fordom negerslafvarna och de ryska lifegna: "Lämna oss i fred! Vi äro nöjda med vår lott. Låt oss njuta vårt ostörda lugn!"

Det är onekligen ganska vackert att vara nöjd med sin lott, men det kan dock innebära icke så litet af liknöjdhet, egoism, ja, feghet. Man frågar icke efter om andra ha lika stor anledning att vara nöjda med sin lott i det samhälle, hvars lagar de äro skyldiga att efterleva. Därför att man själf genom förhållandenas makt sluppit undan trycket af orättvisa lagbestämmelser, anser man sig ha rätt att lefva i en lycklig okunnighet om både att det existerar orättvisa lagar och individer, som lida under dem. Kvinnorna äro för öfrigt genast färdiga att lugnt slå sig till ro med det trösterika traditionella slagordet: "Kvinnor behöfva ej bry sig om lagstiftning." I

sanning ytterst bekvämt! Men är det verkligen också aldeles säkert? Behöfva icke kvinnorna lyda lagarna? Är icke en kvinna lika väl som en man skyldig att stå till svars inför strafflagen? Är icke en kvinna förpliktigad att fullgöra skattelagens bestämmelser? "De, som lyda lagarna", säga amerikanerna, "böra deltaga i lagstiftningen." Men hos oss tyckes flertalet kvinnor vara af den åsikten, att mer än hälften af samhällets arbetande medborgare icke bör hafva något som helst att skaffa med stiftandet af de lagar, som de själfva skola efterleva. "Den vet bäst hvar skon klämmer, som har den på", säger ordspråket. Om bönderna och arbetarna behöfva vid riksdagen tillvarata sina intressen, så behöfva också kvinnorna det. I den mån som deras verkningskrets vidgats, deras arbete fördjupats och deras känsla af individuell själfständighet växt, ha också deras intressen mångdubblats. Hvem bör arbeta för dem, om icke kvinnorna själfva?

Det är ett stort misstag af makan och modern att tro, att hela hennes värld är den, som omslutes af hemmets fyra väggar. Visserligen måste ju hufvudparten af hennes arbete vara förlagd där, särskildt under den tid, då barnen äro små; men hon får icke glömma, att dessa barn skola fostras till att en gång träda ut i lifvet, ut i världen. Skall då icke modern fråga efter, hurudan denna värld är? Skall icke hon, som onekligen utöfvar det största inflytandet på barnets utveckling, kunna dana det och bereda det för utträdet i lifvet? Att så många ynglingar och flickor lämna sina hem, obekanta med den värld, de gå att lefva i, beror nog till största delen på mödrarnas traditionella ovetenhet.

Traditionen är en svår fiende. Den binder med starka, fast osynliga bojar. Ingen människa, hur fri hon än tror sig vara, kan göra sig helt lös ur dess snärjande nät. Det är nu vordet en gammal tradition, att det är okvinnligt att befatta sig med politiska och sociala frågor. Troligen har man däri endast sett ett försök att apa efter männen. All efterhärming af männen blir ju för kvinnan okvinnlig, lika väl som efterhärming af kvinnan skulle bli en för mannen omanlig handling. Men sådant är lika litet nödvändigt i det stora hemmet samhället som i det lilla hemmet familjen. Det är ju genom sina olika insatser i familjelifvet, som mannen och kvinnan bli i tillfälle att utveckla sina säregna anlag, och det blir först då bådas få komma till sin rätt, som full harmoni uppnås.

Samhället är en stor familj. För att dess lif skall bli fullt harmoniskt och lyckligt fordras, att den ena individen icke undertryckes på den andras bekostnad, och att allas anlag och förmåga få fritt utveckla sig. "Ack", svara somliga, "kvinnan behöfver intet officiellt inflytande i samhället. Hon kan utträta mycket nog genom sin stilla inverkan på mannen. Många kvinnor veta för öfrigt icke af att de äga kommunal rösträtt. Hvertill skulle det då gagna att gifva dem ökade rättigheter?" Det är sannerligen mycket illa att inte ha reda på sina skyldigheter och rättigheter, men om det finns kvinnor, som äro okunniga därom, så följer icke däraf som konsekvens, att de ingenting kunna utträta på det sociala området. Fastmera tyder det på att kvinnorna ha åtskilligt att lära sig. De behöfva först och främst lära sig, att de tillhöra icke blott familjen, utan äfven samhället, och att det är deras plikt att ta reda på både sina rättigheter och skyldigheter i detsamma. Att lära dem detta är hvad rösträttsföreningarna vilja. Deras uppgift ligger vida djupare, än hvad blotta namnet "förening

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.
Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.
PROF gratis och franco från Axel Lenstrand, GEFLE.

för kvinnans politiska rösträtt“ antyder. Detta namn har blifvit valdt med tanke på det, som bör vara föreningarnas hufvudsträfvan. Ty utan politisk rösträtt förblir kvinnan en omyndig samhällsmedlem, vid hvars vädjan intet afseende fästes. Bismarck har kallat de politiskt omyndiga samhällets heloter, det är slafvar. Till deras röst lyssnar man icke. Deras åsikter frågar ingen efter.

Men hvad skall den politiska rösträtten gagna kvinnan eller samhället, om hon ej vet, huru hon skall använda den! Hon måste därför få sina ögon öppnade för företeelserna på det sociala lifvets område och för den insats, som hon allena kan göra där. Detta blir rösträttsföreningarnas sak. De böra verka väckande och undervisande. Väcka till lif känslan af plikt och ansvar. En människa bör själf bära ansvar för sina handlingar. Bort därför med det i det fördolda utöfvade inflytandet, vid hvilket ofta den maktägande och handlande personen går fri från följderna af sina gärningar! Makt utan ansvar verkar i längden moraliskt förslöande. Med rätta talar man föraktfullt om att gå den s. k. fruntimmersvägen. Den är nedsättande både för kvinnorna och männen, denna i det tysta utöfvade och så mycket beprisade makt, hvilken somliga kvinnor vetat att tillvälla sig och hvarmed de alltjämt tillrådas att låta sig nöja. Bort med den! Den fostrar inga ädla och sanna karaktärer. Ädla karaktärer, det är hvad samhället behöfver. Ädla och goda män och kvinnor, som skänka det sina krafter och sitt arbete.

Det talas så mycket om att kvinnorna tränga ut männen på det stora arbetsfältet. Den faran behöfver dock ej vara så stor. Om blott de båda könen veta att bevara och utveckla sina respektive olikheter och egenarter, skall det alltid finnas speciellt manliga såväl som speciellt kvinnliga arbetsområden. Det gäller särskildt för kvinnan att uppsöka dessa och där göra sin insats. Äfven här ha rösträttsföreningarna sin uppgift att fylla. Många kvinnor veta icke, hvilka områden som äro dem tillåtna att beträda, eller hvad de böra sätta in sina krafter på att förvärfva åt sig. Det är här rösträttsföreningarna böra verka upplysande och hjälpande.

Det är absurdt att vilja påstå, att den kvinnliga rösträttsrörelsen är revolutionär, att den eggjar kvinnan till strid mot mannen. Icke mot honom, men med honom. Mot gamla fördomar och murkna traditioner vilja vi strida. I jämbredd med männen vilja vi arbeta på att göra vår gemensamma värld lyckligare och bättre. Ty ingen finns väl, som vill påstå, att den nu är så bra den kan vara. Där är ännu mycket, som med mannens och kvinnans förenade ansträngningar kan rättas och utjämnas.

Och icke heller är det på revolutionens väg, som kvinnan skall nå fram till att bli en med mannen i samhället fullt jämbördig individ. Här är icke fråga om revolution, utan om evolution. En blick på historien visar oss, huru arbetet för kvinnans höjande långsamt, men säkert skridit framåt. Vi ha endast att göra vår insats i detta arbete för att främja och påskynda dess utveckling.

— II —

Iduns Romanbibliotek.

DETTA NUMMER avslutas den lilla tyska novellen *Martinshagen* och vidtager fortsättningen af Axel Lundegårds roman *Sagan om drottning Filippa*, som härefter meddelas fullständigt i innevarande års årgång.

“SOM EN BRAND UR ELDEN”. SKISS FÖR IDUN AF VILMA LINDHÉ.

Hvad I hafven gjort en af dessa små, det hafven I ock gjort mig.

MIDDAGSSNÄLLTÅGET från Stockholm ångade neråt landet mellan frusna åkretgar, brungul barmark, risiga löfdungar och mörk furuskog. Här och där gåfvo en insjöns blygrå vatten eller några röda och grågröna huslängor omväxling åt landskapet, på hvilket ögat dock snart tröttnade.

Det blåste en bitande kall vind, som började föra snö med sig; men inne i den nästan fullsatta tredjeklasskupén var det kvalmigt och varmt och alldeles tyst. Visst sneglade resenärerna oförmärkt på hvarandra, men därvid stannade det; ty ingen kände sin granne och en hvar hade sitt att tänka på och öfvernog däraf.

Snart nog togos också tidtabeller, tidningar och böcker fram, för att liksom skynda på tiden; ty ehuru taget ångade fram med kurirfart, tyckte ingen enda att det gick tillräckligt fort — det vill säga i kapp med de tankar och den längtan, som i förväg ilade mot färde-målet, hvilket detta än var — gladt eller sorgligt.

Plötsligt blef det lif i ett klädbylte, hvilket ingen uppmärksammat, och som fått sin plats på en af sofforna mellan en herremän och ett välklädt medelålders fruntimmer. Det var ett barn, som tillkännagaf sitt uppvaknande och i och med detsamma väckte undran, nyfikenhet och ej så litet missnöje, ty ingen hade anat dess närvaro, och barnskrik hör ej till en järnvägsresas behagligheter.

“Är du fullsöfd nu“, sade kvinnan moderligt ömt och böjde sig ned öfver den lilla, som lät sig vecklas ut ur sjalar och filtar, utan att gifva något vidare ljud ifrån sig, och oafslätligt såg sig omkring med stora, tårfyllda, frågande ögon.

Underligt nog blef barnet från och med detta ögonblick såväl hufvudpersonen inom järnvägs-kupéns tränga värld som föreningsbandet resenärerna emellan.

Sant var, att ingen ännu vågade sig fram med några frågor, men att alla hade lika svårt att hålla inne med dem; ty den lilla såg så ömkligt klen ut och hade något så lidande, förskrämdt och på samma gång brådmoget i utseende och väsen, att det var svårt tro henne vara dotter till detta — efter utseendet att döma — välstående, godmodiga och samvetsömma äkta par.

Med mjuka, vana händer, barhufvad och utan ytterplagg, för att kunna röra sig så mycket ledigare, sysslade kvinnan med den lilla, som om hon aldrig gjort annat än handskats med barn. Och dock låg det i hennes sätt att gifva liksom i barnets sätt att mottaga omsorger ett visst något, som ingaf den skarp-synte iakttagaren den tanken, att dessa båda i grund och botten voro främmande för hvarandra. Inte såg det heller ut som om kärleksfulla modershänder ordnat den lillas dräkt, hvilken, ehuru alldeles ny, gaf det intrycket att plaggen ej hörde rätt ihop och voro allt utom välsittande. Så mycket tycktes äfven man och hustru ha att orda om den lilla, där de hviskade med hvarandra, att redan detta väckte förvåning. Och låg det ej, när allt kom omkring, mera medlidande än ömhet i bådas ögon?

“Tag hand om henne några minuter“, bad kvinnan och satte flickan på mannens knä, medan hon tog fram en väl omlindad butelj och hällde den varma mjölken i en medförd kopp. Så började hon mata henne.

Det var en otrolig mängd mjölk och bröd detta barn förtärde med en glupskhet, som gaf ett lystet uttryck åt de vidöppna, gråtfärdiga

KÖP Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud- sälls-kaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt. Sändes tull- och portoifritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

ögonen, hvilka följde skeden under synbar ångslan, att den skulle bjudas för sista gången långt innan hungern stillats. Och hvilken outömlig förvåning sedan i dessa blickar, som hängde fast vid handen, som höll koppen, och de breda ringarne därpå, kloekkedjan, den värdade kvinnodräkten och det myckna nya i den värld, som uppenbarligen var den lilla helt och hållet främmande. Och allt medan hon åt, hade de öfriga resenärerna inte ögon eller tanke för annat än denna märkliga tilldragelse, hvilken ofrivilligt väckte hungerförmimmelser, som kommo smörgåspaketet och matsäckar att dyka fram både här och där.

Mätt och nöjdt, med en mjuk filt under sig, satt barnet på soffan, där klädbyltet legat, och lekte med sina egna skor, hvilka väckt en så bottenlös undran, att hon försmått både skullran och dockan, som räckt henne.

“Talar hon inte alls?“ frågade en fryntlig gumma, som inte förmådde styra sin nyfikenhet.

“Nej, hon gör inte det.“

“Hur gammal är hon då?“

“Ett och ett halft år.“

“En så'n liten stackare.“

“Det är nog så, tyvärr.“

Den lilla hade glömt skorna och fattat ett krampaktigt tag om dockan, liksom ville hon aldrig släppa henne ur de vecka händerna, hvilka hade en förunderlig likhet med skära blomblad. Så släppte hon henne för skullran, som lockade med sin underliga lät, men ville äga båda och tog en leksak i hvardera handen. Rådde ej med så mycket och fick tårar i ögonen midt i leken.

Egentligen föreföll det, som om tårar mer än leenden hört hemma i detta ansikte, och som om barnet ej rådt med sig själf. För stort och tungt var ju också hufvudet mot de efterblifna, utvecklade lemmarna.

“Nog har du det bra nu“, sade herremannen, i det han smekte det mörklockiga barnahufvudet och gick att söka plats i en rökkupé.

“Du säger väl till i god tid“, ropade kvinnan efter honom.

“Försök nu bara att vara lugn, och lita på mig.“

Egendomligt nog tycktes det, som om litet hvar haft lättare att komma fram med sina frågor, sedan mannen var borta, och som om hustrun också besvarat dem mera tvångslöst.

“Är det enda barnet?“ frågade gumman åter.

“Jag har fem stycken, men detta är inte mitt.“

“Det var det jag trodde“, inföllo flere röster på en gång.

Snöyran hade tilltagit. Yrsnön rasslade mot kupéfönstren och tog fäste hvar den kunde. Det var nermörkt och alla lampor tända.

Då lyfte barnet på hufvudet, likt den tynande plantan efter regnskuren, och började tralla och sjunga liksom hade det på en gång funnit fågelns språk för värglädje och lifslust.

Det blef alldeles tyst i kupén, hvilken fylldes af detta kvitter, till hvilket en hvar lyssnade.

“Hon sjunger, den lilla! hon sjunger“, hviskades det under synbar rädsla att störa detta

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94. Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

glädjeutbrott, som kanske var det första tillvaron haft att skänka. Men som hade det varit för mycket för henne slöto sig ögonlocken, medan hufvudet böjdes, och leksakerna föllo ur de slappnade händerna.

Inom några ögonblick sof flickan återigen, nerbäddad mellan sjalar och filtar.

“Hvems barn är det då?” frågades det från ett par håll.

“Det är nästan mer än jag kan säga. En stackars öfvergifven kvinnas, som har två barnamunnar ändå att fylla, och inte nog åt dem.”

“Och hvart skall hon nu? Tar herrskapet henne som fosterdotter, kanske?”

“Det skulle vi inte kunna, om vi än så gärna ville. Vi ha bara åtagit oss att föra henne till bestämmelseorten, eftersom vi ändå skulle neråt landet och hon inte kunde fraktas som hvilket som helst ilgods. Jag har inte sett den lilla förrän i går. Men lefver jag än så länge, glömmar jag inte det elände jag då såg. Bara trasor på kroppen — *lefva*nde trasor, så att säga. Det var att köpa nytt från topp till tå. Och ingen annan tid hade jag på mig än i förmiddags, innan taget gick. Därför blef det som det är.”

Station efter station passerades, men ingen gaf akt därpå, så inne voro alla i detta barns korta lefnads saga.

“Men hvart skall hon då? Hvem kommer att ta hand om henne?” frågades det under allmänt deltagande.

“En kvinna. En bra kvinna, att döma efter brefvet, hon tillskrifvit mig.”

“Känner inte frun henne då?”

“Nej, inte alls.”

“Men hennes man?”

“Någon sådan har hon inte. Hon är ogift.”

“Rik då — och gammal?”

“Nej, ung. Hon måste arbeta för två, för att kunna vara lycklig, och har krafter till det, skriver hon.”

Det blef tyst i kupén, ty det sagda gaf ej så litet att tänka på och undra öfver.

“Det var ingen lätt sak”, fortsatte den berättande, “att finna just det barn hon önskar sig, men nu tror jag mig ha lyckats. Vi ha inte många stationer kvar tills vi skola aflämnas vårt resgods, och taget stannar bara en minut. Jag är så ängslig. Tänk, om ingen möter? Eller om vi ej hitta rätt på hvarandra? Och så tomt som det blir efteråt.”

“Fruentimret såg ju inte flickan förrän i går?”

“Nej, men ändå. Hon har börjat fästa sig vid mig, tror jag. Och tänk, om hon inte kommer i goda händer?”

Passagerare stego af och andra kommo i deras ställe. Där bland svensk-amerikanare, som gästade hemlandet och resonerade fram och tillbaka på en blandning af svenska och engelska, som var nästan obegriplig, men så lustig att höra, att det fångade uppmärksamheten.

Kvinnan slöt sig inom sig själf och böjde sig öfver barnet i grämlöse öfver att snart nog behöfva störa dess lugna sömn. “Ett sådant

litet hjälplöst ting”, suckade hon. “En sådan ömtålig liten planta, utan värn och fäste. Och sådana finnas i tusental.”

Hon tog ett bref ur fickan och läste det väl för tjugonde gången.

“Min fru!

Om jag inte visste, att ni har ett varmt, förstående hjärta, och främst af allt att det räckt till för så många försummade små, skulle jag inte våga vända mig till er med min begäran. Den att ni uti hufvudstaden, där det är så godt om nöd och elände, måtte skaffa mig ett barn, som jag kunde göra till mitt. En liten flicka helst. En gosse tror jag mig inte om att fostra, förr än jag fått mera erfarenhet — och större inkomster. Jag är stark, och att arbeta ensamt för mig själf, är mig inte nog. Jag älskar barn och tror att jag varit ämnad till maka och moder. Att omständigheterna hindra mig från att blifva det, är ett stort lidande — det erkänner jag gärna.

Kött af mitt kött får jag aldrig se — ty gifta eller hängifva mig utan kärlek kan jag ej — och själ af min själ vet jag ej om jag vågar söka ingifva en evighetsvarelse, som jag älskar att tänka mig så oändligt mycket bättre än jag själf. Men jag har tänkt, att med ett barn under mina ögon och i oafbrutet arbete för dess bästa skulle vi följas åt till allt högre utveckling.

Att den lilla skall vara i behof af min hjälp, förstår ni. Men kanske inte att hon skall vara i så stort behof däraf, att hon ryckes liksom en brand ur elden, och att jag får kämpa om henne med sjukdom, nedärfda smittämnen och synd. Ingen hopplös kamp dock, utan ett fall där bättring står att finna! Ful eller vacker, gör detsamma, bara det finnes utvecklingsmöjligheter. Hurudan hon är, älskar jag henne redan i förväg — kanske långt mera än mången mor, som burit sitt foster inom sig.

Det talas och skrives så vackert och så mycket i våra dagar om moderslängtan och modersrättigheter och alltjämt förgås tusentals barn af brist på omvårdnad, medan lika många kvinnor tråna i dådlös väntan, i stället för att sträcka ut varma, kraftiga händer till hjälp och räddning. Nej, det är inte fält för moderskärlek och moderslängtan, som saknas — det är vilja och hjärtelag. Borde inte hvarje kvinna helst känna sig som en moder för hela mänskligheten, och — — —

“Nu är det tid att väcka henne”, sade mannen ifrigt och lade sin hand på hustruns axel. “Jag har talat vid konduktören och han har lofvat, att allt skall gå bra.”

Brefvet kom ned i klädningsfickan, alldeles tillskrinkladt.

Barnet, som störts i sin slummer, grät och snyftade med denna smärtsamma, klagande bitterhet, som är så svår att höra, och lät ej trösta sig. Hvem vet också, om ej fasansfulla hägkomster och dunkla förnimmelser i själens djup läto det ana att nya, okända öden väntade.

Man och hustru hjälptes åt att kläda den lilla, och när taget stannade, stodo båda med det väl insvepta, alltjämt gråtande barnet ute på vagnens plattform.

Vägled af denna gråt, skyndade en ung kvinna fram genom mörker och snöyra. “Är det hon — är det den lilla?” ropade hon. Och från den ena kvinnans famn gled barnet in i den andras. “Gud välsigne dig”, sade hon, som mottog det och tryckte det intill sig. Och liksom hade den lilla förstätt att hon funnit ett hem, tystnade hon med ens.

Nästa sekund ångade den slingrande eldormen in i mörkret, hvilket den liksom jagade framför sig, men inne i en tredjeklasskupé grät en kvinna, som om hennes hjärta velat brista.

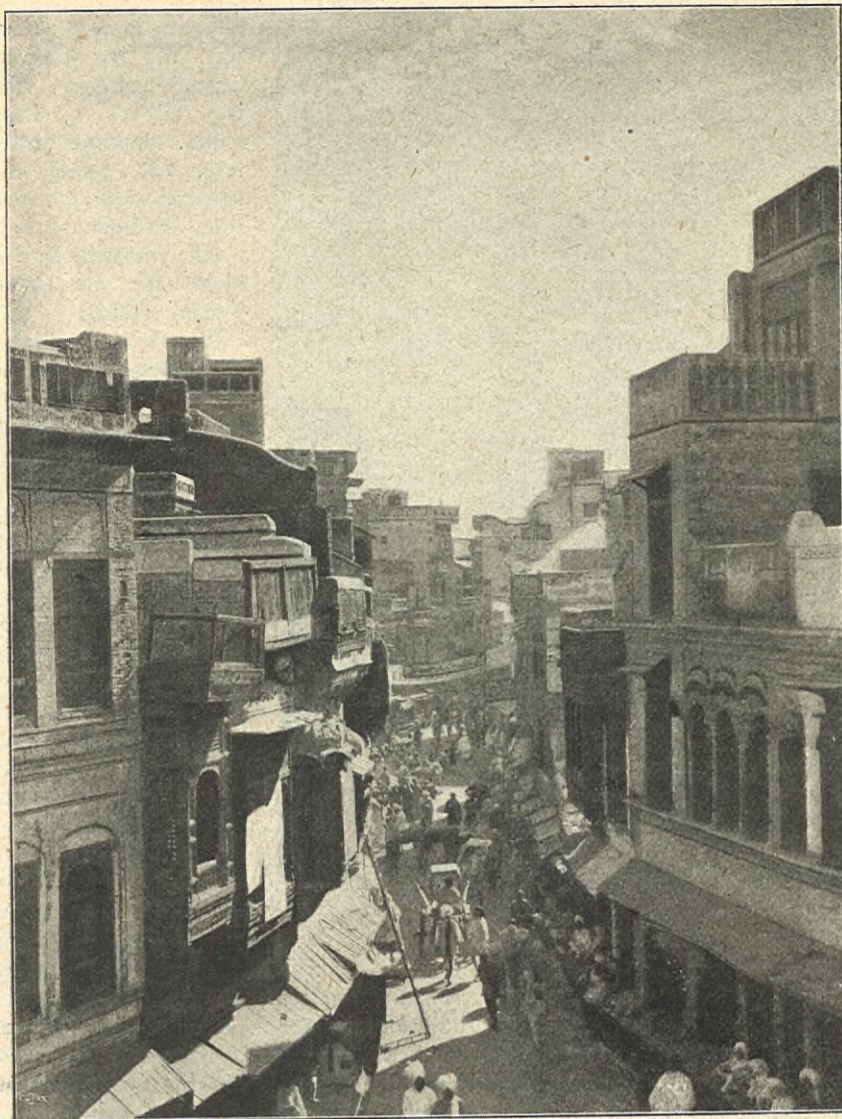
EN VISIT I INDIEN. AF D:R SVEN HEDIN. MED ILLUSTRATIONER EFTER HINDUISKA FOTOGRAFIER.*

ÄNDAMÅLET MED min indiska resa var att få hvila ett par månader, att få drömma en sommardröm midt i vintern och slutligen att få återse Lord Curzon, som jag kände sedan många år, från den tid, då han liksom jag reste i Persien och i böcker skildrade “Solens och lejonets land”. På vägen till hans residensstad stannade jag helt kort i några af de städer, hvilkas namn äga en så tjugande klang i våra öron och som genom sekler, ja årtusenden varit föremål för generationernas beundran. Om få länder på jorden existerar också en så vidlyftig litteratur. Religions- och språkforskare, etnografer, geografer, reseskildrare, sagoberättare och skaldar hafva i alla tider hämtat material från denna outtömliga skattkammare, till hvars rikedomar kommande slakten genom nya sekler skola vallfärda utan hopp om att, ens då tidernas afton skymmer, hinna till full klarhet om de otaliga gåtor, som gömmas inom indiska halföns gränser. Helt underligt kände jag det att liksom tappa bort mig själf i denna myrstack af tre hundra millioner människor, en labyrinth af religioner och civilisationer, hvarandra så olika som dag och natt, ett virrvarr af typer, språk och arkitektoniska stilar, ett kaleidoskop af ständigt växlande bilder, mättade af färg och ljus och efterträdande hvarandra så hastigt, att hvarken tanken eller minnet hann att följa med; jag hade en förnimmelse af yrsel och insåg, att ett människolif var allt för kort för att kunna smälta allt detta. Jag kände mig också på sätt och vis degraderad; nyss hade jag besökt trakter af Tibet, där jag öfverallt var den förste, den ende, och där jag visste, att hvad jag såg och beskref var absolut nytt för den geografiska forskningen. Och nu! De pagoder, moskéer och landskap, hvilka jag skänkte några ögonblick, hade skådats af millioner före mig och jag sjönk ned till rangen af en simpel turist. Emellertid hade jag godt samvete vid tanken på att jag företog en rekreationsresa, som dessutom skänkte mig så många lärarika intryck, så många oförgätliga minnen. Af dessa skall jag i det följande i största korthet anteckna ett par.

Först stanna vi i Lahore ett par dagar; jag bär samma luggslitna kläder som i två och ett halft år varit med mig i öknarna och snölanden och trasig som en landsvägsriddare gör jag mitt intåg i Pendschabs hufvudstad. En engelsk skraddare, very fashionable indeed, blir därför från första stunden min synnerlige vän och åtager sig att på två dagar klä upp mig från topp till tå. Under tiden uppträder jag incognito och stryker som en vagabond kring stadens gamla minnesmärken. Men knappt är min nya utstyrsel färdig, förrän jag besöker Pendschabs guvernör, sir Mackworth Young, och är samma kväll inbjuden till en glänsande middag hos honom. Hvilken oerhörd kontrast! För föga mer än en månad sedan voro mina närmaste grannar de vilda tibetanerna, och vår väg korsade kulanernas och arkharifarens spår; genomfrusen satt jag hopkrupen i min päls lutad öfver ett osande glödbäcken, under det att snöstormen rasade utanför tältet; förbi af trötthet släpade jag de sista spillrorna af min karavan öfver ändlösa vidder. Och nu! — I glänsande salonger, öfverhopade med indiska draperier och dyrbara mattor, förtrollades jag af svällande rosors doft, af älskvärda damers

* Från vår ryktbare forskningsresande dr Sven Hedin ha vi haft nöjet mottaga följande skildring från hans senaste resa i Indien, hvilken utförligare behandlas i ett till julen utkommande, rikt illustrerat arbete.

Polera Edra metallsaker med Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!

GATA I LAHORE.

leenden och en lekande musik. Nyss hade jag stelnat i snölandets isande köld bland stormar och mörker, nu var jag nära att smälta i all den värme och gästfrihet, som omgäfvade mig. Salongerna strålade i elektriskt ljus, och allting föreföll mig så ytterst intressant och ovanligt; hinduiska tjänare i hvita dräkter och med höga turbaner skyntade som skuggor under palmerna — ett måleriskt staffage i all denna raffinerade engelska lyx.

Efter ett par dagars vistelse i det stora, stolta Delhi med dess härliga minnesmärken från den muhamedanska tiden, bland hvilka Divan-i-khas' pelargångar påminna om en sagogrotta — denna fordom så rika och mäktiga stad, där rikets kristna kejsare nu för tiden krönas, fortsätta vi till Agra, en stad, som blifvit förskönad och berömd genom de af Stor-Moguls kungar där uppförda arkitektoniska mästerverken. Det är om ett af dessa jag nu skall försöka att gifva ett om också svagt och matt begrepp, såsom text till de här återgifna indiska fotografierna. I midten af en väldig trädgård vid stranden af Djumna reser denna sagolikt storslagna grafmoské sin bländhvita marmorkupol mot himlens azur. Genom en monumental port i den vanliga muhamedanska stilen med hörntorn och kolossal "pischtahs" eller hvälfda portaler, uppförd af röd sandsten, men öfverhöljd med brokiga fajanser, träder jag in i denna högstämda, fridfulla park, som är helgad åt vilan och minnet. Af lefvande varelser synes blott några hvitklädda väktare, och bland träden gröna papegojor och små gula och svartrandiga ekorrar, i täcka och elastiska språng tid efter annan trippande öfver gångarna. Från portalens midt leder ända fram till grafmoskéen en grund kanal, infattad i marmor och om-

gifven af breda marmorgångar. I den yppiga trädgården fäster sig blicken särskildt vid idegranar och cypresser, sorgens symboler, inbäddade i en frodig vegetation af buskar, palmer, sydlandska växter och en hel värld af brokiga blomster. För icke länge sedan förde dunkla alléer af höga, välväxta cypresser fram till tre af mausoleets portaler. Den engelske trädgårdsmästaren, som hade sig parkens vård anförtrodd, lät af ovist nit hugga ned träden "för att grafmoskéen skulle göra sig så mycket mer gällande". Till följd af den oersättliga skada han åstadkommit blef han själf aflägsnad från trädgården; naturligtvis hade cypresserna i själfva verket endast förhöjt moskéens effekt. I sin smäckra resning hade dessa sorgens träd såsom minareterna pekat mot himlen, liksom för att nedkalla dess hugsvalande tröst, de hade stått som väktare kring denna gigantiska graf, till sina kronor inbjudande alla himmelens fåglar, att

de måtte komma och förnöja de döda med sin sång och sjunga dem i ro.

Själfva mausoleet påminner lifligt om den muhamedanska världens moskéer, men det är förnämare och noblare än allt hvad jag i den

Reckitt's Bläelse

är väl bekant för den snöhvita glans, den gifver allt linne.

Zebra-pasta

står fortfarande främst bland alla putsmedel för järnugnar och spisar.

Metallputspomadan

Amor

gifver messing och koppar den vackraste och hållbaraste glans.

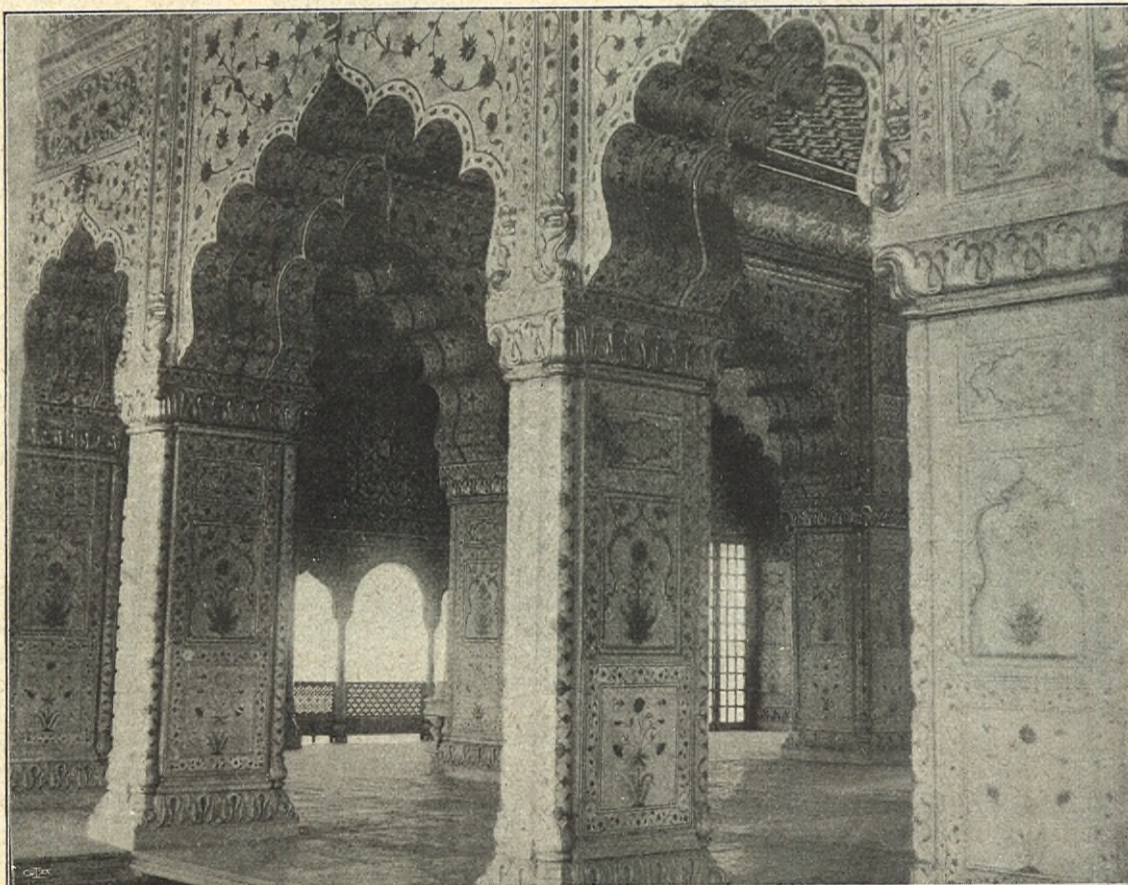
Försäljas i parti och minut hos **WILH. BECKER.**

Kongl. Hofleverantör, Stockholm.

Hufvudaffär: 5 Malmförgsg. Filialer: 24 St. Nygatan, 23 Götgatan.

vägen sett, det utgör en inkarnation af allt det bästa och utsöktaste som i linjers renhet och harmonisk skönhet kan tänkas inom den islamitiska arkitekturen. På en väldig, fyrkantig marmorterrass är moskéens hufvudmassa, en gigantisk oktogen uppförd, likaledes af massiva marmorblock, och med sidorna, portalerna och nischerna utsmyckade i den mest konstnärliga mosaikinläggning och i färgnyanser, som icke förtaga, utan endast förstärka marmorns bländande hvithet. Öfverst hvälfver sig en kupol, hvars spets sväftar 74 meter öfver markens yta och hvars former och linjer med rätta beundrats i två och ett halft sekel. Icke en meter högre eller plattare — arkitekten har funnit det harmoniska mått, som gjort Tadsch Mahäl till hvad det är. — Resande sig från oktogens platta tak omgifva fyra mindre kupoler eller bönetorn den stora hufvudkupolen, och från terrassens hörn sträffa fyra smäckra minareter mot höjden, hvar och en med ett tornrum innanför kolonner, ursprungligen afsedt för böneutropande mollahs.

Himlen är klar och solskenet dallrar mot den snöhvita marmorn, som jag för min del icke kan betrakta utan mörkblå glasögon. Det är en hvila att stundtals vända blicken mot de mörkgröna snären och hundarna i parken. Allt är så tyst och fridfullt, det är som om hela nejden ännu efter sekler sörjde den människas bortgång, som slumrar under kupolen. I sju-

DIVAN-I-KHAS PELARGÅNGAR.

Har Ni profvat Arguelloblandning?

Extra Kaffeblandning à 1.50 pr kg.

GUNNAR STENBERG,

* **Thé- och Kaffehandel,** *

7 Stortorget 7,

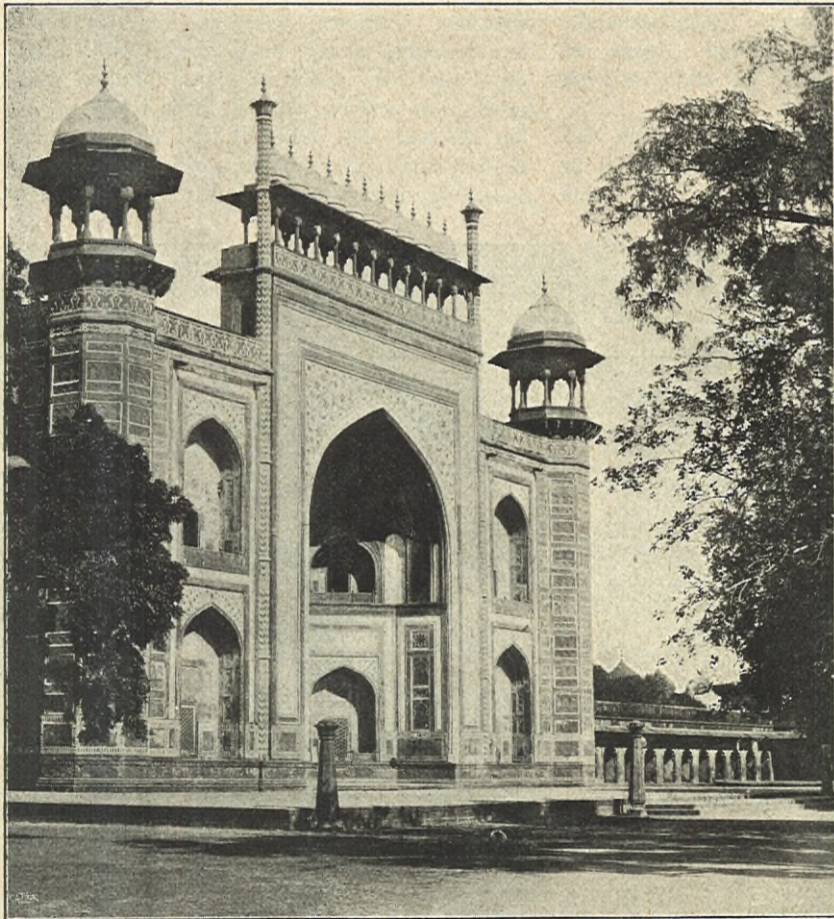
STOCKHOLM.

Rikstel. 8039.

Allm. Tel. 1204.

ton är sysselsatte Schah Djahan tjugutusen arbetare för att åstadkomma ett värdighvilorum åt sin gemål Muntas-i-Mähäl. Man skulle vänta, att en af mänsklighetens största välgörare, eller åtminstone en stor härskare, hvilade i denna jättelika marmorgrift, men i stället är det blott en kvinna, om hvilken föga eller intet annat är bekant än att hon behagade sin herre, den mäktige Schahen i Stormoguls rike. Timurs graf är löjligt obetydlig i jämförelse med det hvilorum, som ägnats minnet af Muntas-i-Mähäl. En atmosfär af jungfrulig renhet tyckes verkligen sprida sig kring Tadsch Mähäl; de eviga snöfälten på Himalajas toppar kunna icke vara mera bländhvita än denna marmor, som blifvit rensköld af århundradens monsunregn.

I timal går jag och flanerar i parken och betraktar grafmoskéen från olika håll, i olika belysningar. De raka och böjda konturlinjerna bilda tillsammans en harmonisk enhet af imponerande kraft, och den hvita kupolen står skarpt

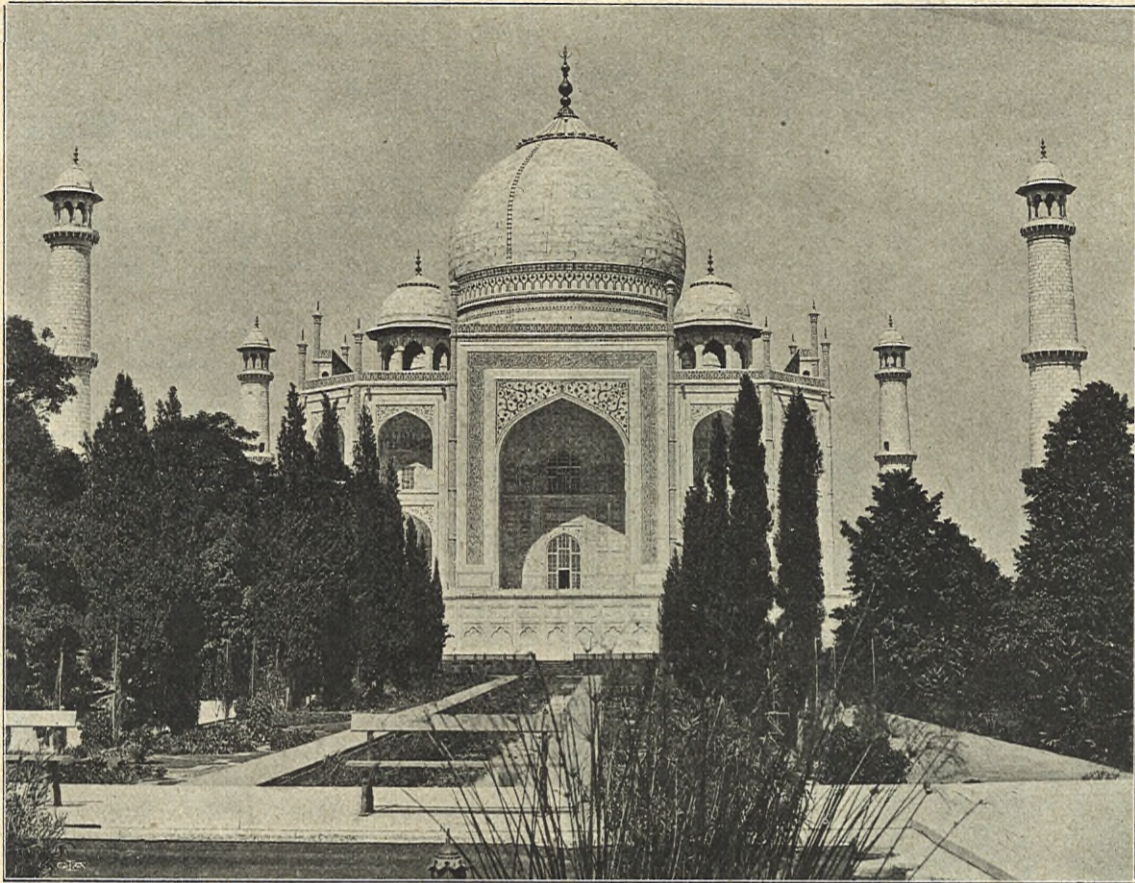
EN AF PORTARNE TILL TADSCH-MÄHÄL.

teknad mot himlens bakgrund. För oss, som så länge vistats i Tibet, kändes luften tryckande varm, men sinnet svalkades vid anblicken af detta graftempel, hvilket tycktes uppfördt af kolossala, kompakta snöblock. Då solen glöder öfver mitt huvud, förefaller det mig

som om hela templet inom kort skulle smälta ihop och sjunka likt en snöfästning. Ofrivilligt stryker jag med handen öfver marmorblocken, de äro varma liksom luften. Har det manne varit Schah Djahans afsikt, att dessa kupoler och minareter skulle

bära en prägel af dödens bleka, kalla allvar? I hvarje fall kan man icke tänka sig ett mera dråpligt uttryck för sorgen och saknaden eller ett mera sublimt minnesmärke öfver en älskad bortgången. Det är en kristalliserad sorg, som skulle räcka genom sekler och årtusenden och ännu då vittringens lag börjat förvandla Tadsch Mähäl till en ruin, skulle vinden klaga i dess brustna torn och dess remnade kupoler liksom i cypressernas kronor. Jag kan icke påminna mig att jag någonsin inför ett byggnadsverk kännit ett så djupt och gripande intryck som här; jo, kanske bland Persepolis' ruiner; men där var det minnena från Xerxes och Darius tid, som trängde sig på mig, under det att här personerna trädde i bakgrunden i jämförelse med själfva minnesmärket. Man skulle aldrig

kunna se sig mätt därpå; då man sliter blicken därifrån, sker det i hopp och önskan att en gång få komma tillbaka. Jag förstår den gamle hvithåriga engelsman, hvars kalesch stannade vid den yttre porten just i det ögonblick, då jag gick ut; min hinduiska tjänare

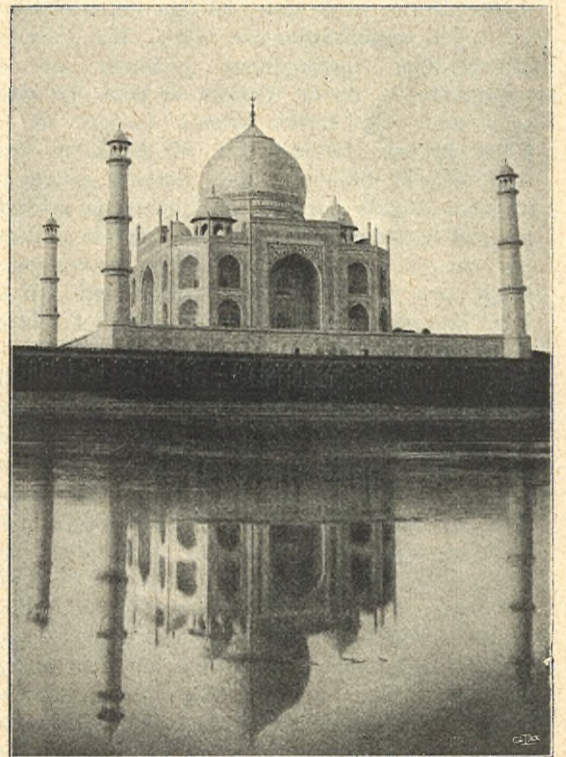

TADSCH-MÄHÄLS GRAFMOSKÉ I AGRA.

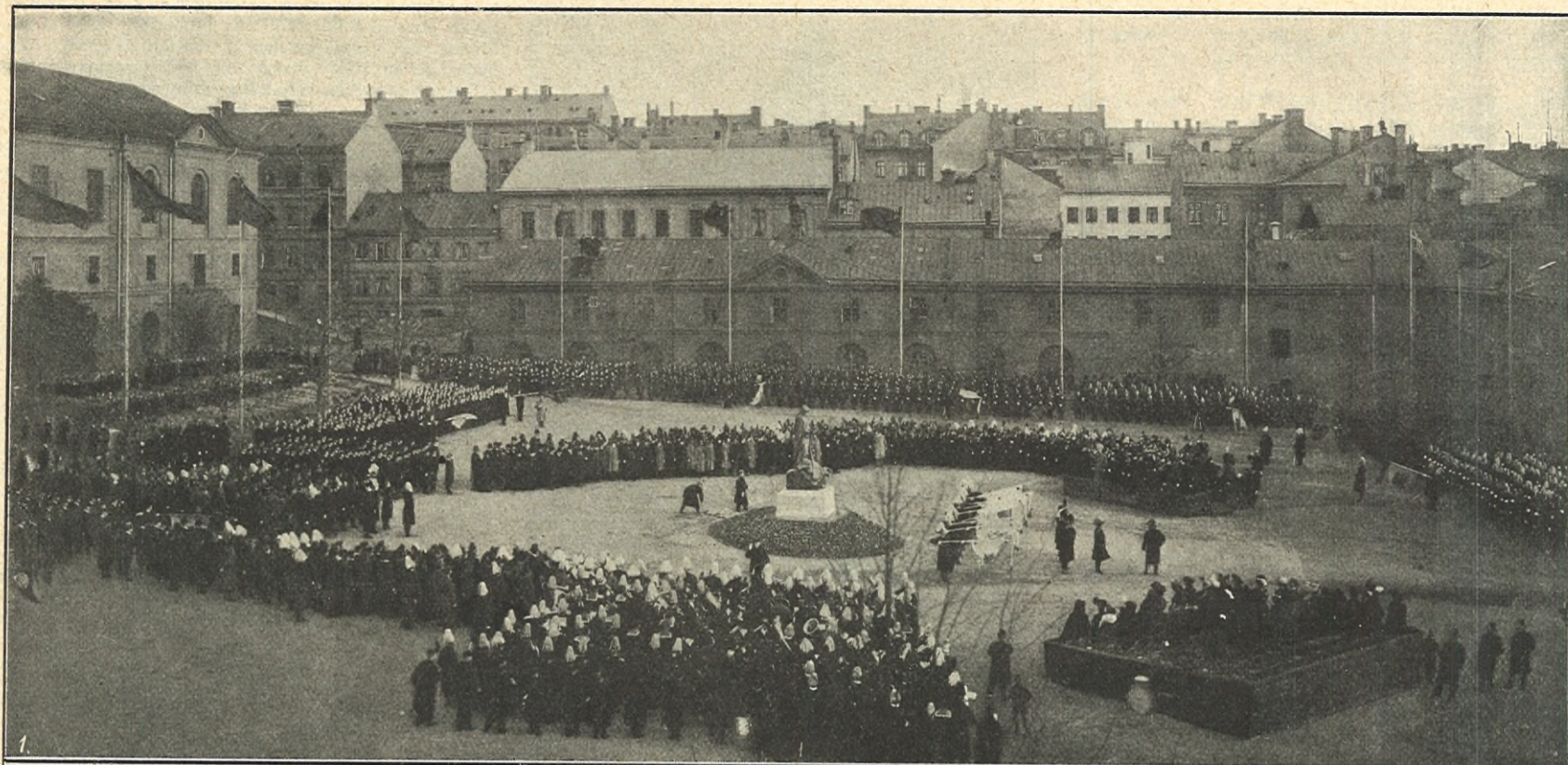
hälsade honom så artigt, att jag frågade hvem mannen var; jag minnes ej hans namn, men det sades mig, att denne engelsman sedan ett trettio-tal år tillbaka hvarje vinter reste till Indien blott för att återse Tadsch Mähäl.

Trötta af allt ljuset därute trada vi emellertid in under hvalfvet; ett intensivt mörker möter oss, men det dämpas snart och en osäker halfdager smyger uppför marmormurarna och förlorar sig under det mäktiga hvalfvet. Här när den tysta och allvarliga stämningen sin höjdpunkt. Det mystiska dunklet, den graflikastillheten, den dråpliga hvalfningen öfver våra huvuden, — allt gör att vi tro oss förflyttade till en annan värld, på oändligt afstand från cypresserna och deras sorglösa invånare, från Djumna och

dess grumliga vattenmassor, från Agra och dess bullrande gator. Innanför ett skrank af genombruten marmor, liksom fönstren ett mästerverk af konstfärdighet och tålmod, stå två marmorsarkofager öfver Schah Djahans och hans älsklingsgemåls grifter. Underbara boning! Hvarje block tyckes hviska ett memento mori. Man drar sig för att tala; det är som om man därmed skulle kunna störa någon som behöfde och sökte frid. Blott min ciceron är oberörd; för att låta mig höra de besynnerliga ljud effekter, som uppkomma i hvalfvet, utstöter han ett kraftigt rop. Det skallar gällt och kallt mot tempelsalens väggar, det stiger irrande mot höjden och dallrar hemlöst under hvalfvets rotunda, det förtonar och försvinner liksom i ett aflägsset fjärran. Och sedan det dött bort, äro vi åter omgifna af grafvens sublimes tystnad. (Forts.)

TADSCH-MÄHÄL FRÅN FLODSIDAN.

AFTÄCKNINGEN AF PULTAVAMONUMENTET PÅ ARTILLERIGÅRDEN. 1. TÄCKELSET FALLER. 2. KONUNGEN HÅLSAR GENERAL GADD OCH TRUPPERNA. 3. KUNGSSÅNGEN SPELAS. 4. KONUNGEN NEDLÄGGER KRANSEN TILL DE FALLNES MINNE I SVENSKA HÄRENS NAMN. A. BLOMBERG FOTO.

UR DAGSKRÖNIKAN.

PULTAVAMONUMENTETS AFTÄCKNING å Artillerigården var förra söndagens stora händelse i Stockholm. Om själva monumentet och dess skapare, bildhuggaren Teodor Lundberg, innehöll Idun för ett par år sedan en uppsats jämte afbildning af konstverket i sammanhang med dess tillämnade resande på slagfältet vid Pultava. Skulpturgruppen var nämligen från början afsedd att markera den plats, där Karl XII:s ryska armé stred sin sista förtvillade strid och gick under; men sedermera gjorde sig andra åsikter gällande, och Artillerigården i Stockholm blef minnesmärkets plats.

Högtidligheten illustrerades af mycken militärisk ståt, kungliga med uppvaktningar, höga svenska generalspersoner, åtskilliga främmande militärattachéer, 1,100 man trupper, en mängd skolungdom o. s. v.

Medan musiken blåste fanfarer, föll täckelset på konungens vink. Monarken steg därefter fram till monumentet och nedlade med följande ord en ståtlig lager-

krans med band i de svenska färgerna på kullen:

»I svenska härens namn nedlägger jag denna krans för att hedra de fallne krigarnes minne.»

Högtidligheten afslöts med truppernas förbimarsch med sänkta fanor framför monumentet, där konungen tagit plats.

EN FRUKTUTSTÄLLNING, eller som det officiella namnet lydde: Sveriges pomologiska förenings tredje utställning, afhölls föregående vecka å National härstades. Densamma, som var synnerligen rikhaltig, sönderföll i tre delar, nämligen en pomologisk, afsedd att visa olika fruktsorter, en fruktpremierung med särskild hänsyn till förpackning, och en redskapsutställning. Som de mest uppmärksammade utställarne må nämnas: konsul Knut Bohman, Lidingö, hr G. B. A. Holm, Lidingö, greve Conrad von Rosen, Edsby, Väsby, Hanaskogs trädgårdar, Kviinge, fru von Ehrenheim, Grönsö, och greve Fredrik von Rosen, Hedelunda, Vadsbro.

Vi meddela här en bild från utställningen. I förgrunden märkes friherinnan

SVERIGES POMOLOGISKA FÖRENINGIS FRUKTUTSTÄLLNING PÅ "NATIONAL".

Alice von Ehrenheims på Grönsö — helt visst vårt lands förnämsta kvinnliga fruktodlare — vackra utställning, hvilken erhöill ett första pris.

GUSTAF BJÖRKLUNDS GRAFVÅRD. Öfver den för ej så länge sedan aflidne skriftställaren och fredsvännen Gustaf Björklund aftäcktes i söndags å Nya kyrkogården under en enkel högtidlighet en minnesvård, af hvilken vi här meddela en afbildning. Vården är af huggen granit och bär under porträttmedaljongen inskriften: "Gustaf Björklund, tänkaren och fredsvännen" samt under födelse och dödsdata: "Vänner reste vården".

EN LÄROVERKSINVIKNING. Tekla Åbergs högre läroverk för flickor i Malmö, den enda landsortsskola för flickor, som innehar dimmissionsrätt, firade nyligen en större högtidlighet, i det den invigde sin vid Rönneholmsvägen belägna nya läroverksbyggnad. Ett stort antal af samhällets representativa personer, medlemmar af pressen m. fl., till ett antal af omkring 500 personer, voro af styrelsen för A.-B. Malmö Lyceum för flickor och skolföreståndarinnan fröken Tekla Åberg inbjudna och närvaro. Lektor C. G. Lindbom lämnade en historik öfver läroverkets utveckling från en ringa början till dess nuvarande stora omfattning samt öfver den nya läroverksbyggnadens tillkomst.

Densamma, af hvilken vi här gifva en afbildning, är uppförd af byggmästaren B. Gust. Olander efter ritningar af arkitekten Alfr. Arwidius och har kostat något öfver 130,000 kronor.

DET CHALMERSKA INSTITUTETS nya ståtliga byggnad i Göteborg återfinna våra läsare i en här meddelad afbildning som tillägg till vår notis i ett föregående nummer om institutets 75-årsjubileum.

FRIMURARLOGEN i Hernösand har fått ett nytt ståtligt hem, som den 17 dennes skall invigas i närvaro af kronprinsen. Vi meddela här en exteriör af byggnaden och torde möjligen i ett följande nummer få anledning att återkomma till själfva invigningen.

GUSTAF BJÖRKLUNDS GRAFVÅRD PÅ NYA KYRKOGRÅDEN.

våra allmogehems naiva målningar på skåp, kanner och kistor som forebilder till sina broderier. Som resultat förelåg ett sängtäckte med motiv från Gagnef. Äfven hade hon en kudde, hvars linje- och färgvackra utstyrel var hämtad från våra allmogesmycken. Från samma hand förelåg en anslående fris i blått och hvitt med motiv: skepp och solnedgång i medeltidsstäder.

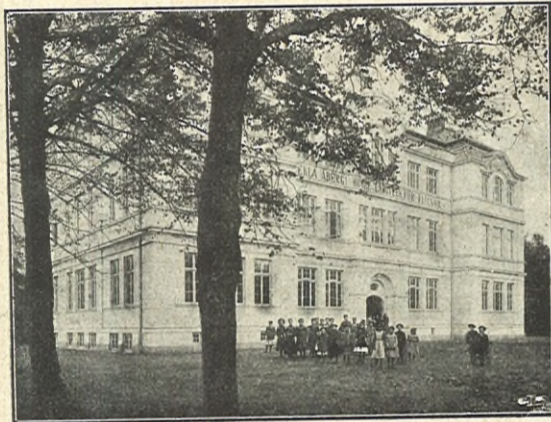
Af fröknarna Widebeck och Wästberg fanns bland annat en magnifik bordduk på hvitt linne, prydd med kronor och tulpaner i Delsbo- och schattersöm. Tulpanmotiv är hämtadt från ett arbete, som Ebba Brahe en gång säges ha sömmat.

Från fröken Skogmans hand härrörde ett präktigt standar för Medicinska föreningen, komponerad af arkitekten Agi Lindegren, och under arbete befinna sig två för Johannes kyrka beställda mässhakar, hvilka, en gång färdiga, torde komma att bli af en anslående verkan.

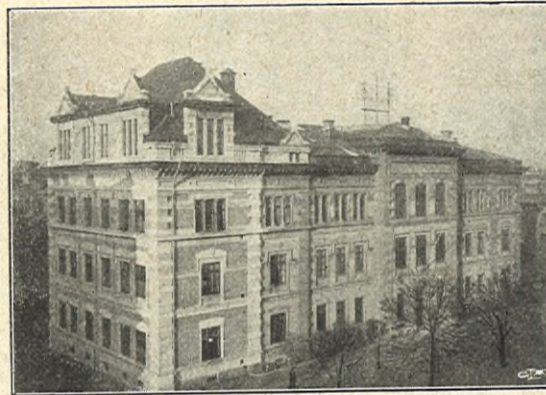
Fru Thyra Grafströms textiltställning frapperar genom några få, men utsökt vackra nummer, hvaribland rumsinteriören med soffor, duk och portiärer, komponerade af fröken Annie Frykholm, kanske tar priset. Färgen är dämpadt röd och mönstret består af lugna, förnäma linjer — det hela sammanställt med några antika möbler och därigenom så mycket verkningsfullare.

Af artisten Nils Lundström märkes ett dörrdraperi i barockstil, som gör sig förträffligt; af samma hand finnas också ett par mycket tilltalande skärmar, den ena med falkar och den andra med en hvit påfågel, där linjer och färger äro gifna med raffinerad elegans.

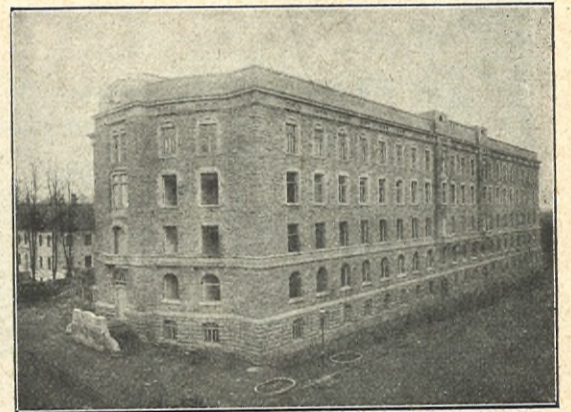
Fröken Hilda Starck har bland annat åstadkommit en charmant portiärer med liljor och en soffbeklädnad med kuddar, där det dekorativa består af smakfullt sydda påfågelsfjädrar. Vidare är att märka hennes spetsar och hedebosöm, som hon tillämpat på portiärer och gardiner. Arkitekten Boberg, hvars fantasi och arbetsförmåga tyckas rökta till öfverallt, bidrager med ett antependium för Norrbergs grafkapell. Till själfva kapellet, som är nyuppfördt och likaledes räknar hr Boberg som upphofsman, hoppas vi kunna återkomma i ett följande nummer.

TEKLA ÅBERGS LÄROVERK FÖR FLICKOR I MALMÖ.

CHALMERSKA INSTITUTETS NYA BYGGNAD I GÖTEBORG.

REGERINGSBYGGNADEN I KRISTIANIA.

REGERINGSBYGGNADEN i Kristiania. Den norska hufvudstaden får en betydande tillökning i sina snart räknade monumentala hus genom den under uppförande varande regeringsbyggnaden, hvars södra flygel nu är färdig. Det hela kommer att utgöras af två sådana flyglar, förenade medels två imponerande midtpartier, som skola bli större än flyglarna.

FRÅN TEXTILKONSTENS ARBETS-FÄLT.

NU ÄR vintermörkrets tid i annalkande. De långa kvällarnas »dame noir» sveper sitt svarta släp kring våra hems murar — en måning att rulla ned gardinerna och tända lampan i hvardagsrummet eller storstugan, som våra nutida, under inflytande af en konstnärlig allmogestil danade hems största och trefligaste rum äfven kallas.

Och kring lampans samlande och svagt sjungande låga flocka sig väna och arbetsglada kvinnor för att med stickningen eller brodersömmen foga nya dekorativa isättningar i sina hems utstyrel. De textila ateljernas utställningar stå härvid som stödjande smakråd.

Å *Handarbetets vänners* nyligen afhållna höstutställning fanns god tillgång på täcken, dukar och bonader m. m., röjande artistiskt öga för linjer och färger och skickliga händer. Det ståtligaste numret var otvifvelaktigt en biblioteksinredning, tillhörig professor G. Mittag-Leffler, komponerad i enkel och tilltalande stil af arkitekten C. Westman och med möbelyg och matta komponerade af fröken Maria Sjöström.

Fröken Maria Adelborgs talang på textilkonstens område är både fyndig och själfständig, i det hon tar

DEN NYA FRIMURAREBYGGNADEN I HERNÖSAND.

Föreningen för svensk hemslöjd, hvars sträfvan att hos den svenska allmogen återuppväcka intresset för hemslöjdens olika grenar, är värd det varmaste erkännande, har på sin höstutställning flere tilltalande prof på hemgjorda möbler, mattor, gardiner etc. Bland möblerna märkes en matsalsmöbel i masurbjörk, tillverkad i Småland. Bonad i en diskret grå färgton, ger den ett vackert bevis för, hur dekorativt träet kan bli, då dess fiberarkitektur ej döljes af färg.

För öfrigt har utställningen att förete åtskilliga sörmländska och skånska lerkärl, järnkronor, lyktor, allmogesmycken, Vadstenaspetsar, knutna spetsar m. m.

Aktiebolaget Svensk Konstslöjdställning S. Giöbel håller sig nu som tillföre främst i ledet af våra täflande textila institutioner. Artisten Alf. Wallander, hvars till synes outröttliga och ständigt friska fantasi gång på gång riktar denna utställning med nya alster, har nu att uppvisa bland annat en mycket dekorativ gobelin med flygande vildsvanor, beställd för en ungrare, en förtjusande portiärer å gult sidenmotiv: Klematis, utfördt i schattersöm, och ett schäslongtäckte å boj med kudde i lärft. Täcketets motiv är starkt stiliserade pelargonier, hållna i en lugn och för ögat välgörande ton, som inbjuder till ro och meditationer. Hårtill har fröken Frida Lönngren komponerat ljusa lärftgardiner med ett friskt rosenmotiv af ypperlig verkan.

På möbelarkitekturens område uppträder hr Wallander med ett synnerligen nobelt mahognyskåp, prydt af intarsiainläggning, rönnbärsmotiv, vidare med ett par kistor af rökt ek, hvilkas skulpturella utsmyckningar — å den ena lagerkvistar, å den andra kråkor

SVEN E. STRÖMBERGS BOSÄTTNINGSMAGASIN, Stort sortiment af *Tyll-, Tråd- och Yllegardiner. Kork-, Axminster-, Argaman-, Kidderminster-, Smyrna- och Orientaliska Mattor. Låga priser. Reel behandling.*
RIKS 98 99. Drottninggatan 66, Stockholm. ALLM. 98 99.

DE SISTA SOLSTRÅLARN. AKVARELL AF C. J. FORSBERG.

bland tall — skurits af fröken Svea Dahl. För öfrigt har utställningen bjudit på smakfulla kuddar, dukar o. d. som det hårdt begränsade utrymmet nekar oss att detaljera.

Licium, atelier för kyrklig och heraldisk textil konst, är namnet på ett nytt företag, som af fröken Agnes Branting och fru Mimmi Börjeson i dessa dagar grundats i hufvudstaden.

Samtidigt med att intresset för konst och konstindustri under de senaste årtiondena blifvit lifligare, har äfven den textila konsten omfattats med intresse och icke minst den kyrkliga och heraldiska textilkonsten.

Vid våra kyrkor har man börjat lägga stor vikt vid att få altardukar, bokdynor, kalk- och dopfuntskläden samt framför allt antependierna så konstnärligt tilltalande som möjligt. Inom den heraldiska textila konsten ha hufvudsakligen fanan och standaret lämnat rikt tillfälle till textilkonstens vidare utveckling, i det ej blott inom armén, utan ock vid universitet, kårer och föreningar önskemålet att uti ett banér symbolisera sina idéer blifvit allmänt.

Många betydande verk hafva sålunda blifvit utförda, men mycket återstår. En stor del af våra kyrkor sakna alldeles textil prydnad och för den heraldiska textilkonstens tillgodoseende uppstå nya kraf.

Ateljern åtager sig såväl nya arbeten som restaurering af äldre föremål, hvarjämte den tillhandagår med utförandet af andra grenar af textil verksamhet. För personer, som själfva vilja utföra dylika arbeten, lämnas äfven uppritade och påbörjade broderier. Fröken Brantings erkända smak och mångåriga erfarenhet tillika med fru Börjesons pröfvade talang borge för ett gediget arbete. Därtill kommer att den på det textila området välkända fröken Sofia Gisberg lofvat ställa sin begåfning till ateljerns förfogande, hvilket utgör en ytterligare garanti för arbetenas förträfflighet.

Under en nyss avslutad resa ha de bästa källor uppsökt för erhållande af silke, siden och sammet, då nämligen erhållande af ett förstklassigt och hållbart material är af den allra största vikt för arbetenas framtida bestånd.

Förfrågningar ställas till »Licium», Lilla Vattug. 24, 2 tr. upp, där föreståndarinnorna personligen träffas hvardagar kl. 10—4.

Företaget har blifvit varmt rekommenderat af flere af vår konst- och arkitekturs märkesmän.

EN AKVARELLUTSTÄLLNING.

GÅ UPP i Konstnärshuset vid Smålandsgatan, om ni vill glädja edra ögon med sol och skimrande färger i dessa töckenmättade senhöstdagar! Det är den unge artisten Carl Johan Forsberg, som fyllt utställningssalens väggytor med sin akvarellpensels alster — stämmningsstarka och individuellt sedda landskapsbilder från Schweiz' alpstrakter, leende rivieramotiv med en luft så suggererande, att den doftar af orange och rosor, och antika, stiliserade landskap,

framsprungna ur konstnärens linjeälskande fantasi och inspirerade af de skönhetsintryck, han mottagit under sina vandringar bland den fornromerska kulturens ädla lämningar.

Utan någon ansträngd originalitetssträfvän synes hr Forsberg, endast genom att lyda sitt ögas uppfattning och sitt temperaments röst, funnit den personliga stil, som skänker hans alster deras friskhet, deras omedelbarhet. Därför blir den arkitektoniska fastheten i hans teckning aldrig torr eller stillastående, den lever och skiftar inom de uppdragna gränserna.

Jämte denna sin stil känsla förfogar han öfver ett högt utveckladt färgsinne, som ej skyr att låta landskapets mest brinnande färger flamma och glöda i hans lätt nedkastade penseldrag. Och ändå undgår han det vulgära och affekterade, ty han ledes af en fin, sund smak, en konstnärs djupa glädje att få berättiga, hur öfverdådigt blått Medelhavet är, hur en alpkedja reser sig i violett, vinrött och alabasterhvit ur dalarnas saftigt gröna djup eller alpsjöarnas pärlemor. Men fulltonigast klingar hans färgsymfoni i de antika landskapen med deras linjeädlade tempel, deras plastiska berg under en grönskimrande himmel, vid hvars horisont den nedgående solen förblöder i ett rosigt ljus, som darrar på pelarkolonnader, bergssluttningar, murar och haf. Här har konstnärens poetiska temperament fått tala rikt och fritt i färger och linjer.

Det torde kanske kunna ha sitt intresse för våra läsare att höra litet om den unge konstnärens person, eftersom hans utställning nu fastslagit, att vi här ha att göra med en skaparindividualitet, som verkligen har något att ge.

Carl Johan Forsberg är stockholmsbarn, född 1868, af gotländska föräldrar. Efter aflagd studentexamen skulle han, som lockades till måleriet, »praktisera yrket», d. v. s. stå på en trappstege och dra listprofilen i taket och målarkärnan på gatan. Detta slutade med att han inträdde vid Tekniska högskolan som arkitektelev. Efter fyra studieår därstädes och lika många vid Konstakademien hade han lärotiden bakom sig — och nu bar det söderut!

Färden gick öfver Köln till Paris, där han stannade vintern 97—98, hänryckt öfver att känna sig fri och obunden; resan fortsattes i mars öfver södra Frankrike och Pyrenéerna, hvarefter följde nio månaders kringfläckande i Spanien och Portugal, där samtliga städer och viktigare orter besöktes, och inträffade han slutligen själfva julaftonen 1898 — i Rom. Hitintills hade hans tid till största delen ägnats åt torra arkitekturstudier, men nu tog färgglädjen ut sin rätt: ögat sög med begärlighet i sig de gamla mästars klara, rena,

C. J. FORSBERG.

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Fällverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af Aktiebolaget **A. F. CARLSSONS** Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

jungfruliga färger och kraftiga, men behärskade linjetekning, och när han sedan på Capri och i Pompejis och Neapels omgivning återfann i naturen själf dessa underbara färgtoner och enkla monumentala linier, beslöt han sig på allvar för att leta fram ur koffertens mörka djup den lilla enkla, bortglömda akvarellpenseln.

Hvad han målade!

Portföljen fylldes allt mer af den ena skissen eller akvarellen efter den andra, där naturens bilder så småningom fingo ge vika för fantasiens.

Och nu är han hemma med den rika skörden af sitt arbete — en skatt af sydländsk landskapsskönhet, hvarti hans eget själslif anger grundtonen.

E. H—n.

LITTERATUR.

BLAND ÅRETS manliga novellistik framstår *Henning von Melsteds* novell i dialog »Nöd» (Albert Bonniers förlag) som i lapidarskrift. En säker mästare hand har fört klubban och mejseln och icke ett hugg har sluntit eller förelats. Den ensamma stackars butikfrökens enkla hvardagshistoria fördjupar sig så till en hel samhällelig vidräkning, som just genom hvarje lines omutiliga forskriftstrohet utan alla utvinkningar eller sentimentala snirklar gör sitt mäktigaste intryck. En bok sådan som »Nöd» är en social gärning, för hvilken författaren förtjänar ett tack från alla, som nitälska för samhällsordvisornas afplanande. Kunde den nu ock bära någon frukt till bättring!

Bo Bergman, »Marionetternas» skald, har — på samma förlag — i sin nyutkomna novellsamling »Drömmen och andra noveller» nu äfven som prosaist ryckt upp i ledet bland våra främste lifsskildrare. I synnerhet förstår han att gifva den stockholmska milieun med några få karaktäristiska linier, minnande om en Hjalmar Söderbergs, en Henning Bergers målsäkra konst. Läs bara en skildring sådan som denna i den mästertliga lilla novellen »Den blinde» af det stycke stockholmsgränd, som är den tränga skådebanan för den afsigkomnes utförlif och ynkliga katastrof.

Gatan var en grändbit, som mynnade ut i en af de nybyggda malmerna. Den var alldeles bortglömd af försynen och stadsregleringen, sned och gropig och med bara en trottoar. Men på denna trottoar gick en ström af folk, och därför stod den blinde här. Bakom sig hade han det nyssnämnda planket, som var fullklustradt med annonser om realisationer, hallelujamöten och medel mot ohyra, och bakom planket låg ett barnhem i en trädgård. På försommaren, när häggen blommade, hängde grenarne ut på gatan, som massor af hvitt lödder. Och innanför lekte barnen.

Det behöfs ingen namnskytt till en sådan liten radering. Hvar enda stockholmare, som känner och älskar sin stad, ser genast förebilden inför sig!

I *Ernst Didring* möta vi ännu en af dessa noveller af utprägladt stockholmskt kynne, som det senaste litterära skedet gifvit oss, och bland hvilka vi endast kunde önska att någon snart ville taga steget ut från denna skisserade »kleinkunst» till den stora stockholmska nutidsroman, vi ännu alltjämt sakna. Om nu denne någon först blir hr Didring, torde dock vara ovisst: åtminstone verkar han ännu mera famlande i greppet, mindre säker i penselföringen än de ofvan nämnda. Att goda förutsättningar finnas, därom vittnar emellertid otvetydigt hans nya berättelsesamling »Trälarna» (aktiebol. Ljus' förlag), och det konstnärliga allvar, som obestriddigen kännetecknar hans diktning, skall helt visst efter hand lyfta den allt närmare mot fullkomningens höjd.

Mera ensam om sin specialitet står då den talangfulle unge novellist, som följer sig under märket *Mari Mihi*, och hvars nya samling »Dagsländor» (Albert Bonniers förlag) särskildt för Iduns läsekrets bör erbjuda åtskilligt af det angenäma återseendets behag. Som skildrare af lifvet och de ofta icke så litet originella »lifskonstnärerna» på våra gamla herregods när Mari Mihi, enligt vår mening, mycket högt, och hans starkt personliga stil med dess ostrygiga, ofta förbluffande, men alltid roande språng och volter ägnar sig ypperligt att inrama sådana allt annat än slätstrukna

FRU CHARLOTTE WIEHE-BERÉNY.

häruppe. Hon kände för honom en afsky utan like. I detta ögonblick hade hon kunnat gripa tag i yxan och döda honom. Vål var det att han dröjde en stund där nere. Hennes känsla förbyttes småningom i en gränslös liknöjdhet för honom, för allt och alla. Icke honom, nej, icke honom ville hon bringa om lifvet! Hvertill skulle det också gagna? Nej! En annan tanke, som länge grott och vuxit fast i hennes hjärna, grep åter därom med sina naggande klor och kom hennes tinningar att bulta. Ack, att slippa bort från allt detta elände, denna dagliga kamp för lifvet, huru godt skulle det icke kännas! Hon skulle icke mera behöva vända bort sitt ansikte, då barnen bådo om bröd, som hon ej hade att räkna dem. Äfven själf skulle hon ej mera känna hungerns slitande kval i sina tomma inälvor, ej behöva med fruktan vänta mannens hemkomst och rysa af rädsla och afsky för sina barns far... Hon ville slå bort dessa tankar. De voro nog ej af Gud; men det ville ej gå för sig. De kommo åter och åter, mognade och hotade att taga herraväldet öfver hennes förnuft, om det nu sedan var förnuft, detta andra, som afhöll henne från den förtviflade handlingen. Hon visste ej mera hvad som i detta fall var rätt och orätt, skulle hon ej därigenom rädda de små och sig själf. Åh! Hon sjönk utmattad ned på stolen vid fönstret och brast ut i stilla gråt. Sedan reste hon sig och tycktes fatta ett beslut. Ännu en gång skulle hon försöka i välgörenhetsföreningen; men sedan, sedan.

Dörren öppnades häftigt. Mannen ropade nedåt trappan: "God natt, Tilda!"

Anna stod som förstened vid spiseln med ögonen ofvänt fästade på mannen. Han vände sig om och fick sikte på henne.

"Nå, hvad står du där och gapar efter?" skrek han rätt.

Hon pekade på barnen på bänken. —

"Att du ville se på dem där borta, Erik. — Mig bryr du dig ju i alla fall ej om; men dina barn! — Åh, Erik, Erik! Så långt är det då gånget med dig. Du låter oss svälta och öder dina slantar på öl och lättfärdiga slinkor."

"Håll munnen på dig!" röt Erik. "Tacka du Gud att jag ej långt för detta kört ut dig med allt ditt krälände yngel. Hör du det? Jag är trött på dig och ditt eviga gnat; så mycket du vet!"

"Huru många gånger har du ej kastat ut oss midt i vinternatten?" — sade hustrun gråtande.

"Men en gång kan jag göra det på allvar och det kan ske förr än du tror. Sådana käringar som du stå att få litet hvarstans och bättre till och med."

"Du skulle kanske slå dig tillsammans med Tilda där nere?"

"Just hvad jag tänker! Nå, är du nöjd nu? Hvar har du maten?"

"Mat? Hvad skulle jag hafva för mat? Har du gifvit mig ett öre på hela veckan?"

Ett dundrande slag i bordet och en ljungande svordom var svaret. Mörk i blicken tryckte Erik mössan på hufvudet och raglade mot dörren.

"Skall du gå ut ännu i kväll?" sporde hustrun bäfvande.

Utän ett svar gick mannen och slog dörren hårdt igen efter sig.

Hustrun sjönk ned på pallen vid spiseln. Gud i himlen, Gud i himlen! Hvilket elände. Nej! Nej! Hon ville ej se flickan där nere tränga ut henne och barnen. Den triumfen skulle han ej få. De skulle gå själfmant. Ja, det skulle de! —

Följande dag stod Anna nigande och ödmjuk inför föreståndarinnan å byrån för välgörenhetens ordnande.

"Jaså, Grenmankan är här igen. Men jag har ju sagt redan förut, att ni ej kan påräkna någon hjälp från föreningen! Er man är arbetsför och förtjänar tillräckligt för att kunna underhålla familjen."

"Om förlåtelse, snälla frun, men han är utan arbete nu."

"Hvasa? Huru kommer det sig till, är han sjuk?"

"Nej, då!"

"Han har väl aldrig gifvit sig att strejka?"

Anna suckade tyst.

"I så fall kan det så mycket mindre komma i fråga att föreningen ger er något understöd. Nej, nej! Och så dricker han ju till på köpet?"

Anna tog mod till sig. Det var ju också sista försöket hon gjorde. Det gällde den sista kampen för lifvet.

"Kära, snälla frun", och hon snyftade så, att hon knappast kunde få fram orden. "Vi svälta, jag och barnen. Ej en enda slant lämnar han oss till mat. Allt är pantsatt." Om frun kunde veta, huru svårt hon hade det, när barnen bådo om mat och hon ingenting kunde gifva dem. Hon rådde ju ej för eländet. Hon hade arbetat, så länge hon orkade; men nu var hon ju så svag och sjuklig och till på köpet hade hon ju de små barnen. Skulle barnen och hon få umgälla faderns synder? Var det rättvist, tyckte frun. Kunde Gud vilja att de skulle få lida oskyldigt utan hjälp. Om frun hade ett hjärta?

Ja, frun hade ett hjärta. Hon satt med tårarna i ögonen och såg allt så tydligt framför sig. Hon hade hört samma historia tusen gånger förut. Hon hade otaliga gånger gått att ansikte mot ansikte skåda nöden i de fattigas boningar och sökt hjälpa, där hon kunnat.

(Forts.)

FRÖKEN AGGA FRITSCHÉ.

Hrr Aulin och Stenhammars andra sonataföreläsning ägde rum sistl. torsdag inför samma fulltaliga och intresserade abonnementspublik som den första. Programmet upptog denna gång Beethovens med det gemensamma opusstalet 30 betecknade violinsonater i a-dur, c-moll och g-dur. Mästaren lösgör sig här alltmer från berömda förebilder, och i de båda sista står han helt på egen grund. Den intressantaste, djupaste och i allo förnämsta af de tre är dock den mellersta, c-moll-sonaten, med sitt härliga adagio, sitt liffulla och rytmiska scherzo samt sin brusande final. Denna sonat skulle man gärna omedelbart velat höra om från början till slut. Lifligaste bifallet väckte emellertid egendomligt nog g-dursonatens menuettsats, som dock förgäfvades begärdes biserad. De båda uppburna och framstående exekutörerna hade denna gång en synnerligen god afton och blefvo vid soarens slut föremål för den lifligaste hyllning. Sonataftonen upprepas om lördag.

Agga Fritsche heter en ung dansk violoncellist, som i fredags gaf en nästan fulltaligt besökt konsert i Musikaliska akademien. Efter fleråriga studier vid konservatoriet i Leipzig och för den berömda violoncellvirtuosen prof. Klengel därstädes har fröken F. med framgång konserterat i Leipzig, Berlin, Köpenhamn och Helsingfors samt nu som sagdt också härstädes. Hennes sängbara ton och ganska aktningvärda teknik gjorde sig bäst gällande vid pianoackompanjemang, här i de båda mindre betydande småsakerna af Sinding och i Poppers lilla eleganta stycke. Däremot saknas ännu nödig bredd och tillräcklig klarhet i större kompositioner med orkesterackompanjemang, såsom här i Saint-Saëns' bekanta konsert op. 33 i a-moll och Børresens Romance, ehuru äfven här beaktansvärda egenskaper trädde i dagen. Hr Aulin och hans orkester inledde konserten med uvertyrer till op. »Castor och Pollux» af Rameau, som erhöill ett synnerligen godt utförande. Programmet utfylldes med några romanser, hvilka föredrogos af hr Forsell och aldeles säkert skulle väckt lika ljudligt, men mera välförtjänt bifall, om sångaren mindre stödt sig på sin rika stämmebegåfning eller på en falsk sentimentalitet än på ett inifrån verkande äkta konstnärligt utförande, där kompositionen kommer i första rummet, exekutören i det andra.

Fröken Emmy Mogensen framträdde i måndags afton för vår hufvudstadspublik — tyvärr i sitt föredrag alltför omogen. Sångerskan, som ej uppträdde utan en viss pretention — sålunda hade hon försett programmet med sitt porträtt — förfogar öfver en hög sopranstämma, men med en väl gäll hufvudklang. Dock saknar hon tydligen den konstnärliga förståelse, det sinne för tonsättningarnas rätta värde, som göra en sångerskas offentliga framträdande berättigadt. Det hela blef alltför jämnstrukt, saknade all individualitet. Därpå kunde många exempel anföras; vi nämna emellertid endast Brahms' "Vergebliches Ständchen", som dock välvilligt applåderande händer tvungo sångerskan att taga om! Publiken var ej vidare talrik, men som alltid välvillig och — öfverseende. — Fröken Märtha Olsson presterade som vanligt ett utsökt ackompanjemang.

E. H—n.

F. Hbg.

TEATER OCH MUSIK.

KONSERTER.

Fru Cally Monrad, den utmärkta norska romansångerskan, avslutade denna gång sitt glänsande Stockholmsbesök på ett glänsande sätt — med två konserter för öfverfyllda hus, hvilkas hela behållning af konstnärinnan frikostigt anslagits till filantropiska ändamål. Konserten i Musikaliska akademien den 3 dennes kom således Dramatiska och musikalska artisternas pensionsförening till godo, och två dagar senare lät den celebra artisten sina hjärtegräpande toner klinga under Östermalms kyrkas mäktiga hvalf för Stockholms fattiga. Att hyllningen från den betagna publiken vid båda tillfällena var den allra hjärtligaste säger sig själf.

Fröken Alma Hulting, hvars redbara talang som operasångerska publiken väl känner, gaf förra veckan en fulltaligt besökt konsert i Vetenskapsakademiens hörsal, med biträde af hr och fru Forsell, fru Wiklund och fröken Märtha Ohlson. Konsertgifvarinnan sjöng den praktfulla oceanarian ur Webers opera "Oberon" med mycken bravur, ehuru ej alltid så tonskönt som man skulle önskat; afgjordt mera till sin fördel var hon i återgifvandet af ett par romanser af Grieg och Peterson-Berger, som ock passade bättre i den lilla lokalen.

Fru Gurli Forsells vackra och väl egaliserade stämma tolkade med fin uppfattning en pastoral af Bizet samt E. Sjögrens "Hab ein Röslein dir gebrochen" och Södermans friska och lidelsefulla "Tag emod kransen", hvarjämte hon upplifvade minnena från sin operatid med att tillsammans med fröken Hulting utföra en duett ur "Lakmé".

Hufvudintresset för aftonen knöt sig själfallet kring hr Forsells person, så mycket naturligare som publiken till nio tiondedelar var sammansatt af sångaren dyrkande damer.

Med imponerande kraft sjöng han sig rakt in i kvinnornas hjärtan — och hur var det på möjligt annat! Hvilken kvinna kan motstå sådana tonkaskader som de i balladen ur Gustaf Vasas saga eller i Sjögrens Dryckesvisa, när denna mäktiga baryton låter dem flöda. De gamla akademimurarna föreföllo nästan vilja remna, och få våra försiktiga vederbörande ännu en gång skräcken i sig, är det ej uteslutet, att de påbjuda ständiga mezza voce-sång vid konserterna i Vetenskapsakademien af öm omtanke för publiken. Ty en ytterligare reducering af stolarne kan väl knappast tänkas!

